

ካብ ምልኪ ናብ ደሞክራሲ ንምስግጋር፡

አካላዊ ዘይኮነ ናይ ሓሳብ ልዕልነት ይረጋገጽ፡-

ምልኪ ብመሰረቱ ናይ ፍትሓውያን ምዕብላት አተሓሳስባ አይኮነን። መላኹ ብውልቀ ሰባት ይንጸባረቅ፡ ብደረጃ ፖለቲካዊ ውድባት ይኹን መንግስቲ፡ ኣብ አካላዊ ግዝፊ ጥራሕዩ ዝተአማመን። ኣብ መንጎ ውልቀ ሰባት፣ ማሕበራዊ ክፍልታት፣ ፖለቲካዊ ውድባት ኮነ መንግስታት ዝለዓል መሰረታዊ ድዩ ዘይመሰረታዊ ናይ ርእይቶን ረብሓን ፍልልያት፡ ብመጠን አካላዊ ግዝፋ፣ ብዝሒ ሰራዊቱ፣ ዓይነትን ብዝሕን ዝውንኖ አጽዋር ኩናት፣ ዝውንኖ ነገራዊ ሃብቲ %ወዘተ ጥራሕ ዝልክዕ፡ ንኹሉ ነገር ብስነ-መጎት ሓይሊ ጥራሕ ክፈትሕ ኣንቂዱ ዝሰርሕ ድሑርን አዕናውን አተሓሳስባዩ።

ኣብ አካላዊ ግዝፍን ነገራዊ ሃብትን ዝተአማመኑ ግን፡ ህዝብታት ከም ህዝብታት ዘይኮነስ፡ ብስም ህዝብታት ዝነግዱ ተበለጽቲዮም። መላኹቲ ብቐጽሮም ካብቶም ህዝብታት ኣዝዮም ዝወሓዱዮም። ኣበዮናይ ክፍለ ዓለምን ሃገርን ኣለው? ሕብረ ቆርቦቶም እንታይ ይመስል? ደረጃ መነባብሮኦም፡ ቋንቋኦም፡ ባህሎም፡ ብዘዩገስድ ተመሳሳሊ ባህሪ ዘለዎም። ዘበዝሑ ህዝብታት ድማ ናይ ሸፈጥ ዘይኮነ፡ ብሓቂ ብሓሳብ፡ ብሕግን ብተግባርን ዝተረጋገጸ ህዝባዊ ሃገራዊ ሰላም፣ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ምሕደራ፣ ህዝባዊ ፖለቲካዊ ስልጣን፣ ህዝባዊ ልምዓታዊ ዕቤት፣ ኣድልዎ ዘይብሉ ህዝባዊ ስርዓተ ፍርዲ፣ ኮታ ንኹሉ ዘዕግብ ውሑስ ማሕበራዊ ፍትሒ ረኺቦም እፎይ ኢሎም ክነብሩዩ ባህጎም።

ህዝብታት ንስርዓተ ምልኪ፡ ዓመጽ፡ ኣምሱልነት፡ ኣግላልነት፡ ኣድላዊ፡ ዓፈና መሰረታዊ ሓርነታዊ ደሞክራሲያዊ መሰላት ድማ ይጽዮኑ። ይኹንን፡ ህዝብታት ከም ህብዝታት ንመላኹ ዓማጺ አተሓሳስባ ይጽዮኑ ይኹንን ማለት ግን፡ ኩሎም ህዝብታት ፍትሓውያን ደሞክራሲያውያን ሚዝናውያንዮም ማለት አይኮነን። ኣብ ውሽጦም ዝኾነ ኣሉታዊ ኣበር፡ ኣዕናዊ ኣረኣኢያ ዘለዎም ሰባት የለውን ማለት አይኮነን። ከምቲ ቅነዕ ሕጋዊ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣኢያን ኣሰራርሓን ካብ ህዝቢ ዝፍልፍል፡ ድሑር ናይ ትምክሕትን ጽበትን ኣረኣኢያን ኣሰራርሓንውን ካብኡ ካብ ባሕሪ ሓፋሽዩ ዝውለድ። ከም ፍልሓ ካብ መሬት ኣይውጽእን። ካብ ሰማይ ድማ ኣይወርድን።

ምልካዊ አተሓሳስባ ዝውንኑ ወገናት ካብቲ ህዝቢ ስለ ዝወጽኡ ድማ፡ ብናቶም አተሓሳስባ ብኣሉታ ዝጸልውዎም መትከል እግሪ ዝኾንዎም ሰባት ኣለውዎም። ስለዚ ስርዓተ ምልኪ ብብዙሓት ድጉፍ ኣይኮነን ክበሃል እንክሎ፡ ምልካዊ አተሓሳስባ ፈጺሙ ኣብቲ ሕብረተ-ሰብ ኣይንጸባረቅን ማለት አይኮነን። ይንጸባረቅዩ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ዝሰወደ ምልኪ ዝረኣየሉ ኣጋጣሚታትውን ብዙሕዩ። ንኣብነት ኣብ ጾታዊ ማዕርነት፡ ዝተስተኻኸለ ኣረኣኢያ የለን። ዛጊት ድሑር ተባዕታዊ ትዕቢትን ልዕልነትን ህልዊዩ። እዚ ግን ንኹሎም ደቂ-ተባዕትዮ ዝገልጽ ኣይኮነን። ጸዓዱ ኣብ ልዕሊ ጸለምቲ ንዕቀት ኣለዎም። እከለ ዝተባህለ ዓሌት ወይ ብሄር ኣብ ልዕሊ እከለ ዝተባህለ ንኡስ ዓሌት ወይ ብሄር፡ ከምኡውን ኣብ እከለ ዝተባህለ ሃይማኖት ዘምልኹ፡ ኣብ ልዕሊ እከለ ኣብ ዝተባህለ ሃይማኖት ዘምልኹ ሰባት %ወዘተ ናይ ልዕልነት ስምዒታት ከንጸባርቑ ንዕዘብ ኢና። እዚ ኩሉ ግን ንህዝቢ ከም ህዝቢ ንሃይማኖት ድማ ከም ሃይማኖት ኣይውክልን። ንውሑዳት ዝውክል፡ ኣብ ውሽጢ ብዙሓት ኮይኑ ዝሰውድ ናይ ድሕረት ፖለቲካዊ ሕግም ምኃን ክዝንጋዕ የብሉን።

ስለዚ ከምቲ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ አተሓሳስባ ብኣብዙሓ ቅቡልነት ዘለዎ፡ ምልካዊ አተሓሳስባውን ናቱ ማሕበራዊ መሰረት ከም ዘለዎ ምርጻእ ኣገዳሲዩ። ህዝብታት ኤርትራ ኣብዚ መድረኽዚ ኣብ ትሕቲ ፍጹም መላኹ ኣገዛዝኣዮም ዝርከቡ። እቲ ንኤርትራ ዝመርሕ ዘሎ ፍጹም መላኹ ኣገዛዝኣ ድማ፡ ካብ ኣብራኽ ህዝብታት ኤርትራ ዝተወልደዩ። ካብ ካልእ ኣይመጽእን። ኤርትራዊ ታሪኽ፣ ባህሊ፣ ቋንቋ፣ ደረጃ መነባብሮ፣ ትሑት ፖለቲካዊ ንቕሓት፣ ዘይስጡም ውሽጣዊ ሓድነት ጥራሕ ዘይኮነ፡ ስነ-ልቦናዊ አተሓሳስባውን ሕርሕራይ ገይሩ ስለ ዝፈልጥ፡ እነሆ ምልካዊ መሓውሩ ካብ ላዕሊ ናብ ታሕቲ ዘርጊሑ ብቐልጽሙ ይገዝእ ኣሎ። ቅነዕ ፖለቲካዊ መስመር ሓዙ፡ ንህዝቢ ኣንቂሑ ወዲቡ ዘይኮነስ፡ ቅድሚ ሰብኣዊ ክብረት ክብረት ግሉዝ መሬት ሰሪዑ ብዝተዛበዐ ፕሮፖጋንዳዊ ጎስጓስን ዝተበሃልካዩ ግበር ዝብል ናይ ራዕዲ ምሕደራን ኣተኣታትዩ ብዘይ ትርጉም ዘሎ ተቓውሞ ከም ቃሕታኡ ይገዝእ ኣሎ።

ብኣንጻሩ ድማ ንፍጹም መላኽን ምልካዊ ምሕደራኡን ዝጽዮኑ ወገናት ካብ ስርዓተ ምልኪ ናብ ደሞክራሲያዊ ምሕደራ ንምስግጋር ኣብ ምቕላስ ይርከቡ ኣለው። እንተኾነ ግን ካብ ምልኪ ናብ ደሞክራሲ ንምስግጋር ዝካየድ ዘሎ ቃልሲ፡ ገለ

አብ ህላው ኢሳያስን ህግደፍን፣ ሞይቱ ዝተባህለ ቅዋም 1997 ክትግበር፣ አሱራት ክፍትሑ፣ አዕናዊ መደብ ሃገራዊ አገልግሎት ደረት ግዜ ክገበረሉ፣ እቲ ገዛእ ርእሱ ሓራ ዘይወጽኦ ኣብ ትሕቲ ህግደፍ ዝርከብ እኩብ በዓል ብረት ልኡላውነት ሃገር ከኸብር %ወዘተ ዝጠልቡዮም። ገለ ኢሳያስ ብባህሪያዊ ድዩ ብሰብ ብሞት እንተተወገዱ ሃገራዊ ሰላም ክረጋገጽ፣ ልዕልና ሕጊ ክሰፍንዩ፣ ዝብል እምነት ኣለዎም። ካልእ ከኣ ብዝኾነ ኣገባብ እዚ ስርዓት ጥራሕ የልግሰልና ዝብል ጠለብ ኣለዎም። ካብ ኩሉ ዝሓሸ ርእይቶ ዘለዎም ድማ፣ እዚ ሰማዊ ስርዓት ካብ መሰረቱ ተሓግሒጉ ክጽረግን ብህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ክትካእ ኣለዎን ክብሉ ይስምዑ።

ዝበዘሕ ካብ እዚ ኣረዳድኣዚ ገዛእ ርእሱ ዘይተግረቐ ናይ ኣረኣኢያ ጸገማት ዘለዎዩ። ንጽርነት ፖለቲካዊ መርገጽ ዝጎደሎዩ። ካብቲ ብተግባር ኣብ ልዕሊኡ ዝፍጸም ዘሎ ኢ-ሰብኣዊ ግፍዒ ዝፈጠረሉ ምረትን፣ ክኾነሉ ዝምነዮ ሰናይ ድሌትን ጥራሕ ዝብገስዩ። መጻኢ ኣንፈቱ ንጽር ኣይኮነን። ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ እንታይ ከም ዝኾነ ኣይፍለጥን። ብንጽር ዝተቐመጠ ስልትን ስትራቴጂን የለን። ናይ ተግባር መደባትን ስጥመት ውደባን ከምቲ ዝድለ ኣይኮነን። ብዘይካይቲ ፍጹም መላኺ መንግስታዊ ጉጅለ ካብ መሰረቱ ኣልጊሱ፣ ብሓቀኛ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣኢያን ኣሰራርሓን ክትካእ ኣለዎ ዝብል ሸነኻት፣ መብዘሕቲኡ ሓሳባዊ ለውጢ ዘይኮነ ኣካላዊ ለውጢ ዝደለዩ ዝመስል።

ኣብዚ ድማዩ ዘሎ እቲ መሰረታዊ ናይ ኣረኣኢያን ኣሰራርሓን ጸገም። ስለምንታይሲ ኣካላዊ ለውጢ ማለት ኢሳያስ ኣልጊሰካ ብካልእ ብርሃነ ድዩ መሓመድ ዝተባህለ ስም ምቕያር ማለትዩ። ብሓጸሩ ናይ ሰባት ምልውዋጥ ንሓደ ግዙእ ግፋዕ ደላዩ ሓቀኛ ደሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ዝኾነ ህዝቢ ዘምጸኣሉ ቁም-ነገር የለን። ድሌትን መድሕን ህዝቢ (ህዝብታት) ኣካላዊ ለውጢ ዘይኮነ ብተሓሳስባን ተግባርን ዝተወደነ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ለውጢዩ። ኣካላዊ ለውጢ ማለትኩ ናይ ትሕዝቶ ዘይኮነ መልከዓዊ ለውጢዩ። ነቲ ስርዓተ ምልኪ ከም ዘለዎ ክቕጽል ዝገብርዩ። ናይ ህዝባዊ ኣተሓሳስባ ልዕልነት እንተደኣ ኮይኑ ግን፣ ብሓቂ ህዝቢ ዝደልዮ ጠለብ ዝምልሰዩ።

ንርከበሉ ዘለና ዞባ ናይ ፖለቲካ፣ ኢኮኖሚ፣ ጸጥታ ግርጭት ዘይፍለዮ ዞባዩ። ዳርጋ ኩሉቲ ዞባ መሰረታዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ዘድልዮዩ። ህዝብታትዚ ዞባ ብተፈጥሮ ዘይኮነ ብሰብ ዝሰርሖ ዝተፈላለዩ ዝዓይነቱ ሕሰም ወትሩ ምስተ ሸገሩዮም። ካብ መቐሕ መለኸቲ ስርዓታት ክወጽኡ ወትሩ ምስተቐለሱዮም። ክቃለሱ፣ ክእሰሩ፣ ክስደዱ፣ መስዋእቲ ክኸፍሉ ምበር፣ ባዕሎም ዝውንንዎ ፖለቲካዊ ስርዓት ኣጣይሶም ብሰላም ክነብሩ ግን ኣይረኣዩን።

ስለምንታይ? ናይ ቅነዕ ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባ ዕጥቂ ስለዝጎደሎም። ብቐዓት መራሕቲ ስለ ዘይብሎም። ብሓፈሻ ናይቲ ብጽዲያ ዓረብ ዝፍለጥ ካብ 2011 ጀሚሩ ኣብ ገለ ሃገራት ሰሜን ኣፈሪቃን ማእከላይ ምብራቕን ዝተራእዩ ህዝባዊ ተቃዋሞ ሒዝዎ ዝተበገሰ ሕቶ፣ ዝኸፈሎ ዋጋ፣ ኣብ መወዳእታቲ ቅነዕ ሕቶ ከመይ ከም ዝበርዓን፣ መን ከም ዝተጠቐመሉ፣ ሕጂ ኣብ ከመይ ኩነታት ከም ዝርከብን ድሕሪት ተመሊስና ንገምግሞም ካብኡ ክንወስዶ ዘለና ትምህርቲ ንውሰድ። ኣብ ቀረባ ርሕቀትና ዝርከባ ሃገራት ኢትዮጵያን ሱዳንን ትማሊ ዘይኮነ ሎሚ ኣብ ምንታይ ኩነታት ኣለዎ እንታይ ብደሆታት የጋጥመን ኣሎ። እቲ ዝገጥመን ዘሎ ብደሆ ካበይ ይብገስ ተገዲስና ነንብብ ነመዛዝን። ካብኡ ዝረኽብናዮ ውጽኢት ምስ ርእይቶና ውሽጣዊ ሃገራዊ ሽግርና ኣካይዳና ነጻጽጮ። ወጽዓና ካበይ ይብገስ፣ ወጻዒና ከመይ ክውገድ ኣለዎ፣ ሕጂ እንታይ ንብልን ንገብርን ኣለና፣ ሸቶና እንታይዩ፣ ጽቡቕ ኣመት ክንረክብ ኢና። ጸገምና ብኣካላዊ ለውጢ ዘይኮነ፣ ብቐነዕ ናይ ሓሳብ ልዕልና ጥራሕ ከም ዝፍታሕ ክንግንዘብ ኢና። ስለዚ ንሕና ምስ ገዛእ ርእስና፣ ንሕና ምስ ሕድሕድና፣ ንሕና ምስ ጎርባብትናን ዓለምን ከመይን ብኸመይን ነንብብ፣ ንመሰረታዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ንገስግስ። እቲ ፍታሕ ንሱዩ። ካብ ስርዓተ ምልኪ ናብ ስርዓተ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ምሕደራ ንምስግጋር፣ ኣካላዊ ዘይኮነ ናይ ሓሳብ ልዕልነት ይረጋገጽ።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፣ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 23-10-2019